

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא מצייעא דף טז.

גזלן שחזר וקנה את השדה מהבעלים - אינו יכול להוציא מיד הלוקח¹, מה הנפ"מ בין הטעמים?

לרב אשי "ניחא ליה דליקו בהמנותיה"	למר זוטרא "ניחא ליה דלא נקייה גזלנא"	
אינו יכול להוציא	להו"א: יכול להוציא ² למסקנא: אינו יכול להוציא	כשמת הלוקח
אינו יכול להוציא	להו"א: בניו יכולים להוציא ³ למסקנא: אינו יכול להוציא	כשמת גזלן
אינו יכול להוציא	יכול להוציא	כשנתן במתנה

גזלן שמכר את השדה ללוקח, ושוב הגיעה לידי השדה באופנים דלהלן, האם יכול להוציאה?

נתן הנגזל לגזלן שדה זו במתנה	גזל מורישו ושוב ירשו	כשגבה הגזלן מהנגזל שדה זו בחובו	
יכול להוציא ⁴	יכול להוציא	היה שדה אחרת לגבות: לא מוציא לא היה שדה אחרת: מוציא	לרב אחא ורבינא
לא יכול ⁵			חד אמר וחד אמר

¹ שמואל שאל מרב, האם יכול הגזלן - שנהפך עכשיו להיות הבעלים על השדה - להוציא את השדה מהלוקח (ויתן דמי המקח, כמו שהבעלים היו יכולים להוציא את השדה מהלוקח). ופשט לו רב "מה מכר לו ראשון לשני - כל זכות שתבוא לידו", והיינו כשמכר הגזלן ללוקח מכר לו ג"כ כל זכות שתבוא לידו אח"כ, וזכות זו שבאה ליד הגזלן עכשיו ע"י קניית השדה מיד הבעלים הראשונים, היא גם נמכרה ללוקח, ולכן אין הגזלן יכול להוציא את השדה מהלוקח ולתת דמים. והקשו בגמ', מה הטעם שפשוט לנו שכך דעת הגזלן למכור ללוקח כל זכות שתבוא לידו, ומפרשת הגמ' שני טעמים.

² סברה הגמ' בהו"א שלמר זוטרא שאמר שהטעם שמעמיד הגזלן את השדה ביד הלוקח - כדי שלא יקראנו גזלן, א"כ כשמת הלוקח - לא יקרא אותו יותר גזלן. ודחתה הגמ', שאכתי בני הלוקח יקראו אותו גזלן, ובשביל למנוע זאת חשוב לו להעמיד את השדה בידם, ולכן אמרה הגמ' שבאופן זה אין נפ"מ.

³ בהו"א סברה הגמ' שרק בחייו איכפת לו שלא יקראו לו גזלן. ובדחיה סברה הגמ', שגם אחר מותו איכפת לו שלא יקראו לבניו "בני גזלנא".

⁴ דמתנה כירושה דבאה ממילא, ולא טרח להעמידה ביד הלוקח.

⁵ דכדי שיקבל מתנה מאותו אדם - בודאי טרח לפניו להתרצות לו ולעשות לו נחת רוח, ואמרינן שטירחא זו ודאי עשה כדי לעמוד באמונתו.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא מציעא דף טז.

מה שאירש מאבא, או מה שתעלה מצודתי מכור לך, האם מכור או לא?

כשאמר היום	כשאמר סתם	
קנה ²	לא קנה ¹	לרבנן
קנה	קנה	לר' מאיר ולרב

בבא מציעא דף טז:

שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו, מה הדין?

כשאמר שיקנה שדה מסוימת	כשאמר שיקנה שדה סתם	
קנה	קנה	לרב
לא קנה	קנה ³	לרבא

המוצא שטרות דלהלן האם יחזיר אותם למלוה?

שטרי חלטאטא ואדרכתא ⁴	שטר אקנייתא, שטר שכתוב בו הנפק	
יחזיר	יחזיר ⁵	לשמואל
יחזיר	לא יחזיר	לר' יוחנן ⁶

¹ והקשה רב ששת, והסכימו עם קושיא זו רמי בר חמא ורב יוסף, שמברייתא זו מבואר שאין אדם יכול להקנות דבר שעדיין אינו שלו, וא"כ איך אמרינן גבי גזלן להקנות לו משעה ראשונה - לכשיחזור ויקח אותה מהנגזל, וכמו שפירשו התוס' (בד"ה בההיא). אולם רבא ואביי תירצו קושיא זו, דבברייתא זו לא קנה משום שלא סמכה דעתיה על מה שאומר שיביא לו, אולם גבי גזלן כן סמכא דעתיה - כי יודע שרוצה לעמוד באמונתו.

² במה שאירש מאבא - מיירי כגון שאביו גוסס ותקנו שיהיו דבריו קיימים משום כבוד אביו, כדי שיהיה לו מעות בשביל קבורתו ולקנות תכריכין - שלא ישהה אביו בבזיון עד ששיג מעות. ולגבי מה שתעלה מצודתי, הוא תקנת חכמים "משום כדי חייו", דשמא צריך הוא למזונות דבר מועט. ולכן תיקנו דוקא "היום" אבל חודש או כל השנה - אין שם משום כדי חייו.

³ דסמכא דעתיה דמקבל מתנה - שודאי ימצא איזה שדה ויתננה לו, שהרבה שדות מצויות ליקח. אבל בשדה זו, לא סמכה דעתיה דמקבל מתנה, דמי יימר שימכרו לו שדה זו, ואם בא לחזור יכול לחזור בו.

⁴ פי', שטר חלטאטא הוא אישור מבי"ד שקרקע שגבה בחובו באה לידו ע"פ בדין. ואדרכתא, שכותבים לו שטר שיכול לרדוף ולחזור אחר נכסי הלוה ומה שימצא יגבה. דלא שייך כאן פרעון. והקשתה הגמ', דכן שייך דהרי אדרכתא והשומא חוזרת היא אם יפרע לו הלוה מעות. ותירצה הגמ', שיש ללוה לשמור שטר קנייה, כיון שמה שחוזרת השומא הוא לא מן הדין, אלא משום "ועשית הישר והטוב", וחשיב כקנייה חדשה, וצריך הלוה לשמור שטר שקנה מחדש את השדה מיד המלוה שטרפה ממנו.

⁵ דאין לחשוש לפרעון - דהרי לא קרעו את השטר, ולשמא כתב ללוות ולא לזה אין לחשוש, לא באקנייתא - דהא אקני ליה בכל ענין, ולא בשטר שיש בו הנפק, דהרי בי"ד לא מקיימים אלא בפני בעי"ד.

⁶ כתבו התוס' (בד"ה אע"פ) שר' אבהו בסוגיין פליג על רב כהנא, דר' אבהו ס"ל שמה שאמר ר' יוחנן ששטר שיש בו הנפק לא יחזיר - הוא דוקא כשאין חייב מודה, דהרי מפרש שהטעם הוא שמא כתב ללוות ולא לזה. אולם לפי רב כהנא אפ"י בחייב מודה ג"כ לא יחזיר, דס"ל דיש לחוש לקנוניא.